

Merhaba

gazetesinin her Çarşamba
okurlarına armağanıdır.

KADEMİK

Sayfalar

Hazırlayanlar: **M. Ali UZ - Serdar CEYLAN**
maliaz@merhabagazetesi.com.tr • srceylan@hotmail.com

İLKOKULDAN HAYATA: 1

İLKOKULA BAŞLIYORUZ...

Eskilerin hazine değerindeki sözlerinden biri de, **Geçmiş zaman olur ki hayali cihan değer** sözüdür. Ancak bu hazinenin farkına vardığımız zaman neredeyse iş işten geçmiş, atı alan Üsküdar'ı değilse bile üç çeyrek yüzyılı geride bırakmıştır. Tıpkı benim gibi... O halde *cihan değer* şeylerden söz etmek, onların tatlı hatıralarıyla avunmak bizim kaçınılmaz sığınaklarımız olmalıdır.

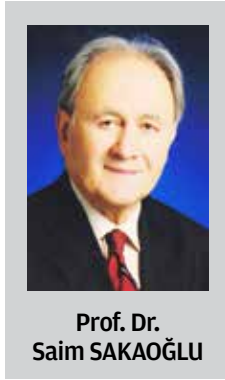
2006 doğumlu torunum **Güven**, Aralık 2015 sonlarındaki bir sohbetimizde, pek çok çocuğun aksine, 'Dede, ben büyümek istemiyorum.' deyivermişti. Niçin acaba? Daha bu yaşta böyle bir düşünceye kapılmasının sebebi ne idi? Yaşının, okuldaki sınıfının, evdeki sorumluluklarının artması mıydı onu böyle düşündüren? Belki de, evin tek çocuğu olması, özenle büyütülmeye çalışılması onu böyle düşünmeye yönlendirmişti.

Torunumun bu düşüncesi

beni aldı, taaa ilkokul yıllarıma götürüverdi. Ben onun yaşında iken **Hâkimiyeti Milliye İlkokulu**'nun dördüncü sınıfındaydım. Çaybaşı'ndaki evimizden çıkar, elimdeki tahta çantayı sallaya sallaya okulun yolunu tutar, yol boyunca farklı sınıflardan da olsa okulumuza giden arkadaş-

larla konuşa konuşa yürürdük. Ulurmak Caddesi'nde trafik diye bir şey yoktu. Çünkü bu trafik kavramı Konya'mıza on yıl sonra gelecekti. Caddede üç beş bisikletli, birkaç eşekli, belki de bir iki de motosikletli insan görülürdü. Bunların da hepsini bir arada görmemiz müm-

kün değildi. **At arabası** adını verdiğimiz araçlar ise genellikle kuşluk vaktine kadar görülürdü. **Yaylı** adını verdiklerimiz ise daha geç saatlerde ortalığa çıkarıldı. Caddemizin yoğunluğunu yürüyerek işine giden büyüklerimiz oluştururdu. Biz çocuklar ise, 08.30'da başlayacak olan derslerimiz için o saatten önce okulu-

Prof. Dr.
Saim SAKAOĞLU

muza ulaşmış olurduk.

Okulumu sadece iki defa babamla gitmişim. İlki kayıt olmak için, ikincisi de okulumuzun açıldığı gün... O çevreyi çok iyi bildiğim için tekrar tekrar baba eli tutarak yollara düşmek hoş olmayacaktı. Ayrıca, o yıllarda Adana'da polis memuru olan en küçük dayımın yaşıtım olan en büyük oğlu Ayhan da benimle okula başlamış, bir hafta sonra yıllık izinleri biteceği için okula birlikte gider gelir olmuştuk. Şimdi mi?

Haydi ilkokulun açılış günleri neyse de, daha öncesini de bir düşünmemiz gerekiyor: Kreş ve ana okulu dönemlerinde el bebek gül bebek yetiştirilen çocuklarımız özel arabalarla veya servis araçlarıyla okullarına götürülüp getirilmektedir. Çevreden koparılmış olarak... Şehrin bir ucundaki bir özel okula gidebilmek için sabahın köründe servis araçlarıyla, yarı uykulu bir şekilde yollara düşmek ne hazin! Son yıllarda bazı okulların bahçeleri, dağılım saatinden önce birer servis aracı park yeri haline almaktadır. Ya çevredeki sokakların hali?

Oysa bizim zamanımızda öyle miydi? **Kadir Acar** Mengen'den gelirdi. **Mümtaz Kaymaz** ise taa Meram'dan... **Süleyman Şakalak**'ın evi ise okulumuzun tam karşısında idi. Giriş zili çaldığında bile evinden çıkarsa bizimle birlikte sınıfımıza girebilirdi.

Böyle bir girişten sonra okul hayatımın ilk yıllarına dönebilirim artık. O güzel yılları çok yönlü olarak hatırlayıp ele almak bile

başlı başına bir zevktir. Günümüzde el bebek gül bebek büyütüp okuttuğumuz çocuklarımız bizim 70 yıl önceki okul hayatımızı belki de 170 yıl öncesinin okul hayatı olarak algılayacaklardır. Bana ilk cep telefonumu soğan torunum, doğduğum evde elektrik, su, havagazı, telefon, televizyon, vb. şeylerin olmadığına bir türlü akıl erdiremiyor. Günümüzde beyaz eşya denilen vazgeçilmezlerimizi ise kabullenemiyor. 1939 doğumlu bir dedenin yaşayabileceği onlar için inanılmaz olaylardı.

Öğretmenimiz **Zekiye İzgi** idi. Sonradan öğreneceğim üzere Balkan göçmeni bir babanın iki kızının büyüğü imiş. Kardeşi **Şadiye Akın** da, Konya Lisesi'nin orta kısmında öğrenci iken müzik öğretmeni idi. Zekiye Hanım bizi beş yıl boyunca okuttu. İlerleyen yıllarda yazı dersimize **Muzaffer Erkoçak** (1949-1950), din dersimize ise **Ali Rıza Nalçacı** (1949-1950, 1950-1951) geliyordu. Arkadaşlarımı saymayı daha sonraya bırakıyorum.

O yılların şehrimizde iki önemli kırtasiyecisi vardı: Babahasanlar (**Kırmızı Kütüphane**) ve **Sakallıoğulları**... İlki, günümüzde Sarraflar Yer Altı Çarşısı'nın başlangıç noktasında ve Bedesten'in ucunda, öbürü ise Attarlar İçine doğru uzanan Uzun Bedesten'in içinde idi. Defterler ve kitaplar oralardan alınırdı. Birinci sınıfta, hatırladığım kadarıyla sadece bir alfabe kitabımız vardı. Defterimize gelince... O yıllarda öğretmenler, öğrencilerine alacakları defterlerin sayfa sayısını değil de *orta* sayısı-

Konya Hakimiyet-i Milliye İlkokulu.

nı söylerlerdi. Bir ortalı defterin kapağının içinde 16 sayfadan oluşan, basım dilinde fasikül ve forma olarak kabul edilen sayfalar bulunurdu. İki ortalı, üç ortalı defterler de, tahmin edileceği üzere 32 ve 48 sayfadan oluşurlardı. Ana baba gününe dönen okulların açıldığı dönemlerde sayısı artırılan satıcılar zaman zaman pazarlama usulüne renk katarlardı:

‘İki ortalı kalmamış, üç ortalı ister misin?’

Ben, ilkokula başlamadan önce dört işlemin bölme dışında kalan üçünü çok iyi öğrenmiştim. Harflere gelince... A, H, I, İ, L, T gibi kolayca çizilenlerle bir sorunum yoktu. Ancak, C, Ç, Ğ, O, Ö, S, Ş ile aram hoş değildi. Ama her harften sayfalar dolusu çizilince bu ikinci bölüm harflerin yazılmaları da kendiliğinden gelişivermişti.

Okulumuzun iki bahçesi vardı: Arka bahçe, ön bahçe... Arka bahçemiz biz öğrencilere yasaktı. Yasaktı da dikenli telle filan çevrili değildi. Yetişmiş ağaçlarla donatıldığı için oralar oynamaya

uygun değildi. Orasını, ileri sınıf öğrencileri zamanı gelince öğretmenlerinin gözetimi altında beler (Bu belle- fiilini sakın ola ki ‘öğren-‘ fiili ile karıştırmayalım), toprağı canlandırıyorlardı. Benim sınıfım da son iki yılımızda *bel* adını verdiğimiz aletlerle orada çalışmıştı.

Çok geniş olan ön bahçemiz ise biz öğrencilere aitti. Okulumuz eski bir mezarlığın üzerine kurulmuştu. Sonradan öğreneceğim üzere, şehrimizin içinde pek çok mezarlık varmış. Bahçemizin sonlarına doğru bazı çöküntülerin olduğunu hâlâ hatırlarım. Oralarda çok sayıda akasya ağacı vardı da çiçek açtığı zaman onların iç kısmındaki bir bölümü keyifle yerdik. Öğretmenlerimiz ise o çiçeklerin üzerlerinde toz tabakası olduğu için yemememizi tembih ederlerdi. Haklıydılar Caddelerden geçen az sayıdaki kamyon ve otobüslerin kaldırdığı tozlar biraz sonra ağaçlara da konacaklardı.

Bahçemizin binamıza giriş yerinin önündeki geniş alan çeşitli irilikteki çakıl taşlarıyla do-

lydu. Onlar bir tabaka gibi yere dağıtılmışlardı. Böylece o alan çamur olmaktan kurtulmuş oluyordu. (Şehrimizde asfalt var mıydı da okulların bahçeleri asfaltlanacaktı?) Yerlerin kuru olduğu güneşli havalarda, uzaklardan geldikleri için öğle yemekleri için evlerine gidemeyen arkadaşlarımız çıkınlarını açar, orada karınlarını doyururlardı. Ben ise yedi sekiz dakikalık yolu yürür, evimize kadar gidip dönerdim.

Bu bahçede en çok oynanan oyun **ayaklı** yani top oyunu idi. Mincacık lastik topların tekmelediği, ancak pek azının hedefine ulaştığı bu oyunlar çok keyifli olurdu. Öğleye kadar üç dersimiz olduğu için teneffüslerimiz oldukça uzundu: Yirmi dakika! Her teneffüste oyunumuzun bir yarısını (half-time/haftaym) oynar, ikinci teneffüsün sonunda maçımızın sonucunu belirlerdik.

O yıllarda şehrimizdeki okulların sayısı pek azdı. Bazen oturur, adlarını teker teker sayardık. Elbette öncelik yakınlarımızdaki okullarda idi. **Necatibey İlkokulu...** Okulumuzun birkaç yüz metre sağ tarafında idi. İki katlı, okuldan çok bir büyükçe eve benzeyen bir binada eğitim öğretim veriliyordu. Halamın oğulları Mehmet (1937) ve Kadir (1941) Özgüzar Kardeşler orada okudular. Çarşıya giderken bu okulun önünden sıkça geçerdim. Ulurmak Caddesi üzerinde de, caddenin adıyla anılan bir ilkokul vardı. Farklı bir yapısı olan, galiba birden fazla binası olan bir okuldu. Bir bahar günü, galiba 1 Mayıs günü (1948 veya 1949) bu okulun bahçesine, yeni adıyla

pikniğe götürülmüştük. Buraya on yıllar sonra, birkaç yıl önce bir halk eğitimi merkezinin yılsonu sergisi için gidebilmişim. Bu okul, yeniden yaptırılırken yaptırılan bir kişinin adını almıştır. Bir de, Üçler Mezarlığı'ndan Koyunoğlu Müze ve Kitaplığı'na uzanan yolun üzerinde, bugün de varlığını koruyan bir ilkokul daha vardı: **Akçeşme İlkokulu**. İstanbul Caddesi üzerinde ise iki okul vardı: **Akifpaşa İlkokulu**, **İsmetpaşa İlkokulu...** Ağabeyim Hasan Sakaoğlu, Hâkimiyeti Milliye İlkokulu'ndan sonra, ilkinde iki yıl kadar okumuş. Sonuncu okulu ise akrabalarımızın yolunun üzerinde bulunduğu için hatırlıyorum. Bugün başka amaçla kullanılan, her gün önünden binlerce kişinin belediye otobüslerine binip indiği okulumuz ise **Gazi Mustafa Kemal** adını taşıyordu.

Saymayla bitmez benim okulumun çağdaşları... Günümüzde Akifpaşa yok... Necatibey İlkokulu ise Paşalı Köprü civarında... Ad değiştire değiştire bir hal olan 1950'nin okulu ise Yunus Emre İlkokulu adında karar kılmış gibi...

Evet, benim abc öğrenmeye başladığım yıllarda okullarımızın benim gezinti alanımda olanlar böyle idi. Günümüzde mi, saymakla bitmez ki... Ama o yıllarda Konya'mızda özel okul filan yoktu, dahası, eskilerin söyleyişiyle *düz* ilkokullardı.

O yıllarda okulumuzun öğretmenleri kimlerdi? Nerelerden gelip öğretmenlik yapmış, hangi okullara tayinleri çıktığı için ayrılıp gitmişlerdi? Gelecek yazımızda da bu konuyu ele alacağız.

MART AYINDA KAYBETTİĞİMİZ KONYALI DEĞERLER -1-

Ali IŞIK

Kılıçaslan III (ö. 1205)

Türkiye Selçukluları sultanı. II. Rükneddin Süleyman Şah'ın oğludur. Babasının 1204'te ölümü üzerine çocuk yaşta Konya'da tahta çıktı. Sekiz ay gibi kısa bir süre (1204-1205) sultanlık yaptı. Babası tarafından tahttan indirilmiş olan amcası I. Gıyaseddin Keyhüsrev o sırada İstanbul'da bulunuyordu. Süleyman Şah'ın ölüm haberini alınca Anadolu'ya geldi; Türkmenlerin desteğiyle başşehir Konya'yı kuşatarak III. Kılıçaslan'ı tahttan inmeye zorladı. Sonunda Konyalılar yeğeni Kılıçaslan'a kötülük yapmaması şartıyla şehri teslim ettiler (1205). Keyhüsrev, Kılıçaslan'ı Tokat'a tayin ettiyse de daha yeğeni Tokat'a gitmeden kararını değiştirip yakınlarıyla birlikte bir süre Konya yakınlarındaki Gevale Kalesi'nde ikamet etmesini emretti. I. Keykavus muhtemelen yeğenini bu kalede iken öldürttü (Recep 601/Mart 1205).

1 Mart

Ömer Şeker (1923-1999)

Konya milletvekili. Akşehir ilçesinin Ortaca Köyü'nde doğdu. Babasının adı Ali, annesinin adı Fatma'dır. İlkokul ve liseyi Akşehir'de bitirdi. Serbest ticaret ve çiftçilikle iştigal etti. Akşehir Belediye Başkanlığı yaptı (1954-55). Şeker, XI. Dönemde Demokrat Parti'den, XVIII ve XIX. Dönemlerde de Doğru Yol Partisi'nden Konya

milletvekilliği yaptı. Ömer Şeker 1 Mart 1999 tarihinde vefat etti.

2 Mart

Hüseyin Köroğlu (1922-2013)

Eğitimci, yazar. Konya'da Kuzgunkavak Mahallesi'nde doğdu. Aslen Sarayönü ilçesine bağlı Ladik kasabasından Körvelioğulları sülalesine mensuptur. Babası şair ve yazar Kâzım Köroğlu, annesi Rahime Hanım'dır. İstanbul Fen Fakültesi ve Yüksek Öğretmen Okulu Matematik-Fizik Bölümü'nü bitirdi (1945). Aynı yıl Balıkesir Lisesinde matematik öğretmeni olarak göreve başladı. 1950 yılında askerlik sonrası Konya Lisesine atandı. 1962 yılında Konya'da yeni açılan Selçuk Eğitim Enstitüsüne fizik öğretmeni olarak tayin edildi. Buradaki gayretli çalışmaları sonucunda 1964 yılında enstitünün müdürlüğüne getirildi. Eğitim-öğretim işlerinden artan zamanlarını da iyi değerlendiren Köroğlu, fizik mekaniğinin bir uygulaması olarak 1954 yılında Konya'da ilk defa bir çamaşır makinesi yaparak Hükümet Meydanı'nda toplanan halkın önünde makinesini başarıyla denedi. Diğer yandan Türkiye'de ilk kez kooperatif yoluyla evsizlere ev yapma fikrini ortaya attı. Bu düşüncesinin pratiği olarak Yonca Apartmanı'nı yaptırdı (1962). 1970 yılında Ankara Üniversitesi Fen Fakültesi fizik öğretim görevliliğine seçildi. 1975 yılına ka-

dar süren bu görevi esnasında yeni açılan Konya Mimarlık ve Mühendislik Akademisinde de fizik derslerine girdi (1973-1975). Bir fen adamı olmasına rağmen sosyal konularda kaleme aldığı yazılar mahallî gazetelerde yayımlandı. Mesleki ve kültürel konularda birçok kitabı yayımlandı. 2 Mart 2013 tarihinde vefat eden Hüseyin Koroğlu, Musalla Mezarlığı'nda metfundur.

3 Mart

Hamdi Ragıp Atademir

(1910-1976)

Bilim, düşünce ve siyaset adamı. Konya'da doğdu. Hamdizade Hacı Ragıp Efendi'nin küçük oğludur. Konya'daki ilk ve orta tahsilinin ardından Maarif Vekâletinin açtığı imtihanı kazanıp, Fransa'da felsefe tahsil etme hakkını elde etti.

Fransa'da Aix-en Provence'de Lycée Mignet'de staj yaptı. Besançon Üniversitesinden ahlak ve sosyoloji, psikoloji, umumi felsefe ve mantık; Nancy Üniversitesinden psikoloji sertifikaları ile mezun oldu. Rougier, Bujiye ve Cuvilier'den dersler aldı. 1932 yılında yurda dönerek Samsun ve Konya liselerinde görev yaptı. 1939'da Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesine Felsefe asistanı olarak girdi. Doktora için Almanya'ya gitti, II. Dünya Savaşı'nın çıkması üzerine yurda döndü.

1942'de doçent, 1949'da profesör oldu. DTCF ve İlahiyat Fakültesi felsefe ve mantık profesörlüğünü birlikte yürüttü. 1968-70 yılları arasında İlahiyat Fakültesi dekanlığı yaptı. 1954 seçimlerinde Demokrat Parti'den Konya milletvekili seçildi; iki dönem bu görevi yürüttü.

Aktif bir milletvekili olarak Kon-

ya'nın meselelerinin halli için çalıştı. Yirmi yılı aşkın bir süre Selçuk Üniversitesi'nin kurulması için çalıştı. Hamdi Ragıp Bey, kendisi ve ağabeyi Saip Bey tarafından meydana getirilmiş bulunan yirmi altı bin cilt civarındaki kütüphanesini Selçuk Üniversitesine bağışlamak istemiş; bu isteği ölümünden sonra gerçekleştirilebilmiştir. SÜ Merkez Kütüphanesi'nin temelini bu kitaplar teşkil etmektedir. Mevlâna tetkikleri için de bir enstitünün kurulması yolunda gayret sarf etti.

27 Mayıs Darbesi'ni müteakip tutuklandı. Anayasayı İhlal Davası'ndan yargılandı. Yassıada ve Kayseri Cezaevi'nde geçen iki buçuk yılın ardından siyasi hayatı sona erdi. Kamu hizmetine 1968 yılında dönebildi. Hamdi Ragıp Atademir, birçok millî ve milletlerarası kuruluşta görev aldı. Avrupa Konseyi'nde ikinci başkanlık, Kültür Komisyonu üyeliği, Mahallî İdareler Komisyonu başkan vekilliği, Danışma Meclisi başkan yardımcılığı, Türk Delegasyon başkanlığı yaptı. Dünya Parlamentolar Birliği Türk Grubu genel sekreterliği ve başkanvekilliği, Türk-Alman ve Türk-İtalyan Parlamenter Grubu üyeliğinde bulundu. UNESCO Türkiye Millî Komisyonu yönetim kurulu üyesi ve başkanvekili oldu.

1954'te Montevideo ve 1958'de Paris'te Türk delegasyonuna başkanlık etti. 1948'de Türkiye Öğretmen Dernekleri Millî Birliği'nin kurucuları arasında yer aldı ve 1948-56 yılları arasında genel başkanlığını yaptı. Mahkûmiyet günlerinde bozulan sağlığı, 1972'de İngiltere'de geçirdiği kaza sonrası daha da kötüye gitti.

3 Mart 1976'da İstanbul'da vefat etti, Ankara'da Karşıyaka Mezarlığı'na defnedildi. Atademir'in yayımlanmış eserlerinden daha çok sayıda yayımlanmamış telif ve tercümesi bulunmaktadır.

4 Mart

Mehmet Ferit Uğur

(1880-1942)

Eğitimci, tarihçi, yazar. Konya'da doğdu. Babası, İbrahim Efendi, annesi Hanife Hanım'dır. Konya İdadisini pekiyi derece ile bitirdi. Bu arada Arapça ve Farsçayı da öğ-

rendi. İstanbul Yüksek Muallim Mektebinden de "aliyyülâlâ" derecesiyle ve birincilikle diploma aldı. Bu başarısı sebebiyle Altın Maarif Madalyası ile ödüllendirildi. Yüksek öğretmen okulunu bitirir bitirmez Konya İdadisine atandı (1901). Burada bütün derslerin hocalığı yanında müdür yardımcılığı görevini de üstlendi. 1907'de Mamuretülaziz (Elazığ) İdadisi müdür yardımcılığı ve öğretmenliğine tayin edildi. Bundan sonra sırasıyla 1908 yılında Niğde İdadisi Müdürlüğüne, 1910'da Mamuretülaziz Vilayet Maarif Müfettişliğine, 1911'de Diyarbakır, Sivas maarif müfettişlikleri ile Mamuretülaziz Sultanisi Müdürlüğüne, 1914 yılında Mamuretülaziz Maarif Müdürlüğüne (bu arada bir müddet Malatya Sancağı Mutasarrıflığını yürütmüştür), 1919'da Konya Maarif Müdürlüğüne atandı. Mehmet Ferit bu görev ve çalışmalarının yanı sıra politikayla da ilgiliydi. Mamuretülaziz'de maarif müfettişliği görevindeyken İttihat ve Terakki Fırkasının da müfettişi idi. Bu yıllarda cereyan eden Ermeni tehiriyle alakalı görülerek Mütareke Döneminde İstanbul'a, Bekirağa Bölüğü'ne sevk edildiyse de suçsuzluğu anlaşılacak beraat etti. Konya'da Halkevi Başkanlığını yürüttüğü yıllarda CHP'nin idare heyeti üyeliğinde bulundu. Mehmet Ferit, Konya Maarif Müdürlüğü görevinde iken 1921 yılında emekli olduysa da; boş durmayıp ücretli olarak Konya Erkek ve Kız Öğretmen okul-

larıyla Konya Lisesinde çeşitli dersler okuttu. 1938 yılında tekrar emekliye ayrılınca bütün mesaisini tarih araştırmaları üzerine yoğunlaştırdı. Okumayı ve okutmayı çok seven Mehmet Ferit, 4 Mart 1942 tarihinde, komşu çocuklarına alfabe okuturken son nefesini verdi ve kalabalık bir cemaat eşliğinde Musalla Mezarlığı'nda toprağa verildi.

Mustafa Vehbi Bilgin

(1901-1978)

Konya milletvekili. Konya'da doğdu. İnlıceli ailesinden Ali Rıza Efendi'nin oğludur. İlk ve orta öğrenimini Konya'da yaptıktan sonra Ankara Hukuk Fakültesini bitirdi. Bir ara öğretmenlik de yapan Vehbi Bilgin, muhtelif yerlerdeki hâkimlik hizmetinin ardından, Ankara Temyiz Mahkemesi Baş Müdde-i Umumi Muavini (başsavcı yardımcısı) iken kırk dokuz yaşında, VI. Dönemde, Konya milletvekili seçilerek parlamentoya girdi. Bu dönemde avukatlık mesleğini yürüttüğü gibi CHP İl İdare Kurulu Başkanlığını da yaptı. Konya ve Konyalıya olan hizmetleri takdir toplayan Bilgin, 1939 yılı genel seçimlerinde tekrar parlamentoya girdi. Bilgin, bu dönemde TBMM'de, Başkanlık Divanı Kâtipliği Üyeliğine de seçildi. 4 Mart 1978'de vefat eden Bilgin, Üçler Mezarlığı'nda metfundur.

5 Mart

Ali Rıza Bilgin (1873-1945)

Müderis. Konya'da doğdu. Ulema- dan İnlıceli Mustafa Sıdkı Efendi'nin oğludur. Medrese tahsilini müteakip Konya Darülmuallemi ve İstanbul Darülmuallemi ni

yüksek kısmından da diploma aldı. Akşehir, Seydişehir, Burdur rüştiyelerinde ve nüfus dairelerinde çalıştı. Darülhilafetilaliyye Medresesinde, Cumhuriyet Döneminde ise Alemdar Mustafa Paşa ve İhsaniye mekteplerinde görev yaptı. 1937 yılında yaş haddinden emekli oldu. Konya belediye başkanlarından Avukat Mustafa Sıdkı Bilgin'in babası olan Ali Rıza Efendi, 5 Mart 1945 tarihinde vefat etti. Üçler Mezarlığı'nda metfundur.

Bahattin Çelebi (Özsoy)

(1882-1945)

Naathan, kudümzenbaşı, bes-tekâr. Konya'nın Durakfakı Mahallesi'nde doğdu. Mevlâna sülalesinden Âbid Çelebi'nin oğludur. Güzel ney üfleyen babasının etkisiyle musikiye heveslendi. Dergâh'ın neyzenbaşı İdris Dede'den, onun Dergâh'tan ayrılmasıyla yerine atanan Halepli Abdi Dede'den ney; Hücrenişin Şefik Dede'den naat ve ayin-i şerifleri meşk etti. Dergâh'ın naathanı olan babasının ölümüyle bu vazife Çelebi Efendi tarafından Bahattin Çelebi'ye verildi. Ney ve musiki dersleri devam ederken Dergâh'ın kudümzenbaşı Selahattin Dede ölünce Postnişin Abdülvahit Çelebi tarafından bu vazife de Bahattin Çelebi'ye tevcih edildi. Darümualliminin orta kısmı ile Konya Sultanisinde müzik öğretmenliği yaptı. 5 Mart 1945 tarihinde vefat eden Çelebi, Üçler Mezarlığı'nda metfundur. Bestelediği türkülerin en tanınmış *Ne Sen Gelin Oldun Ne Ben Güveyi'*dir. Eserleri başta TRT'de olmak üzere birçok yayın kuruluşunda yayımlanmaktadır.

Akşehirli Ahmet Talat Efendi (Yeşilsoy) (1877-1956)

Müderriş, vaiz ve hatip. Akşehir-Engilli köyü doğumludur. Hatipzâde Ömer Efendi ile Afife Hanım'ın oğludur. Dârü'l-hilâfe Medresesinde ve Konya Kız Öğretmen Okulunda

(Dârü'l-muallimîn) görev yaptı. Dârü'l-hilâfe Müdürlüğü sırasında, Mustafa Kemâl Paşa tarafından medresesi teftiş edilerek tertip-düzeni ve talebelerinin seviyesi beğenildiğinden, dönemine göre önemli bir miktar para ödülü verildi. Medreseler kapatıldıktan sonra ticarete atılarak 1933'e kadar halıcılıkla uğraştı. Ticarete başarısız olunca vaizliğe döndü. Kapı Camii vaizliği, ardından 1934'te Sultan Selim Camii hatipliği yaptı. Ahmet Efendi, 5 Mart 1956 tarihinde vefat etti ve Musalla Mezarlığı'na defnedildi.

Tevfik Fikret Baran

(1912-1970)

Konya milletvekili. Seydişehir ilçesinde doğdu. Seydişehir çiftçi ve tüccarlarından Hasan Baran'ın oğludur. İlk, orta ve lise tahsilini Seydişehir'de yaptıktan sonra 1934'te Ankara Hukuk Fakültesinden mezun oldu. On dört sene Anamur, Antalya, Kemalpaşa, Söğüt ve Bergama Hukuk ve Ceza Hâkimlikleri ile altı sene Adalet Müfettişliği görevlerinin ardından Nazilli Ağır Ceza Müdde-i Umumiliği vazifesinde bulundu. X. Dönemde Demokrat Parti'den Konya milletvekili seçilerek parlamentoya katıldı. 5 Mart 1970 tarihinde vefat etti.

Tahir Büyükkörükçü

(1925-2011)

Konya müftüsü, milletvekili. Konya'da doğdu. Küçük yaşlarda Bahçıvan İsmail Efendi'den Kur'an-ı Kerim okumayı öğrendi. İlköğrenimini tamamladıktan sonra Konya Karma Ortaokuluna devam etti. Ortaokulu üçüncü sınıftan bırakarak İsa Ruhi Bolay'dan özel dersler almaya başladı. Medrese usulü tefsir, ha-

dis, fıkıh, usul, feraiz, sarf, nahiv, mantık, beyan gibi dersleri okudu. Hacı Veyiszâde Mustafa Kurucu Efendi'den hadis ve Ebu Said Muhammed Hadimî'nin *Berika*'sını okudu. Kapı Camii imamı Hacı Haydar Efendi'den kıraat ve tashih-i huruf, Hacı Haki Efendi'den Farsça dersleri aldı. O günlerin hafızlık merkezi olan Bulgur Tekkesi'nde hafızlık çalışmalarına devam etti. Bu derslerin bitiminde Konyalı Mehmet Vehbi Efendi'nin duası ile icazet merasimi yapıldı. Öğrenciliği sırasında Konya'ya gelen Mahmut Sami Ramazanoğlu ile tanışarak ona intisap etti. Askerlik dönüşü Eski Garaj civarındaki Boncuk Camii'nde imamlığa başladı. Bir yandan da yarım kalan hafızlığını tamamladı. 1950 yılında açılan imtihanı kazanarak Konya merkez vaizliğine atandı. Yaptığı vaazlar sebebiyle 1964 yılında Burdur'a sürgün edildi. Bir buçuk yıl kadar Burdur'da vaiz olarak görev yaptı. 1965'te Denizli'de başlayan konferansları sonraki yıllarda Türkiye'nin birçok şehrinde devam etti. 1965 yılında Konya Müftülüğüne atandı. Yedi yıl süren bu görevden sonra merkez vaizliği görevine geri döndü (1972). Bir yıl sonra da emekliye ayrıldı (1973). 1976-1979 yılları arasında Almanya, Avusturya, Belçika ve Hollanda gibi Avrupa ülkelerine giderek vaaz ve konferanslar verdi. 1977'de siyasete atılarak MSP Konya milletvekili olarak TBMM'ye girdi. Üç yıl devam eden milletvekilliği 12 Eylül 1980 Darbesi'yle sona erdi. Darbe sonrası on bir ay tutuklu kaldı. 1985 yılı sonrasında Medine'ye yerleşti ve çoğu günlerini orada geçirmeye başladı. 1986 yılından 1999 yılına kadar Konya'da bulunduğu dönemlerde Kapı Camii vaazlarına devam etti. Tahir Büyükkörükçü'nün birçok vaazı sesli ve görüntülü olarak kayda alındı. Konferans ve vaazlarındaki düzgün ifade gücü ve dinleyenleri etkileyen güçlü hitabeti dikkat çekicidir. Vaazlarını konusuyla ilgili ayet ve hadislerin yanı sıra Mevlâna, Muhammed

İkbal ve Mehmet Akif'ten okuduğu mısralarla zenginleştirirdi. 5 Mart 2011 tarihinde vefat eden Büyükkörükçü, Konya'da ender görülen kalabalık bir cemaatle Üçler Mezarlığı'na defnedildi.

8 Mart

Ziya Barlas (1909-1952)

Konya milletvekili. İstanbul'da doğdu. Babası Albay Abdürrezzan Bey'dir. İstanbul Tıp Fakültesinden mezun olarak tabip-teğmen olarak askeriyeye katıldı. İç hastalıkları, özellikle de verem hastalığı konusunda uzmanlaştı. Uzun süre tabip-binbaşı olarak Konya Askerî Hastanede görev aldı. Emekliliğinden sonra Konya'ya yerleşerek yazıhanesini açıp serbest tabiplik yaptı. 14 Mayıs 1950 milletvekili genel seçimlerinde DP'den milletvekili seçildi. Konya'da bir mahallede adı yâşatılan Barlas, 8 Mart 1952 tarihinde vefat etti ve Musalla Mezarlığı'na defnedildi.

10 Mart

Ebu Bekir Çelebi II (1721-1785)

Konya Mevlevi Dergâhı postnişini. Mevlâna Dergâhı postnişinlerinden Mehmet Arif Çelebi'nin oğludur. Babasının 1746 yılında vefatı üzerine yirmi ikinci halife olarak, genç yaşta Konya Mevlevi Dergâhı şeyhliğine geçerek yaklaşık kırk yıl bu görevi ifa etti. "Garîbi" mahlasıyla başarılı şiirler yazan Ebubekir Çelebi, kültür ve edebiyat tarihimizde daha ziyade bu yönüyle tanındı. Hacı Ebubekir Çelebi Efendi, 10 Mart 1785 tarihinde abdest alırken aniden vefat etti ve Mevlâna Dergâhı'na defnedildi.

Önal Vasıf Özataş (1936-1980)

Mülki amir, şair, yazar. Konya'da doğdu. Babası Ali Bey, annesi Hayriye Hanım'dır. Aile, dedelerinden beri taş

işçiliği ile uğraştığı için bu soyadı almıştır. Ulurmak İlkokulunu bitirdiğinde eğitime ara veren Öztaş, askerliğini yaptıktan ve bu arada da evlendikten sonra Konya Lisesinin Orta Kısımında dışarıdan bitirmelere girdi. Daha sonra (1955) okulun lise kısmını da bitirdi. Ardından Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesinin İdari Bölümünü kazandı. Mezuniyetinden sonra Şefaati (Yozgat), Acıpayam (Denizli), Posof (Kars, şimdi Ardahan), Ayvacık (Çanakkale) ve Karaman (Konya, şimdi il) ilçelerinde kaymakamlık yaptı. Daha sonra merkeze geçen Öztaş, İçişleri Bakanlığı Özlük İşlerinde görevlendirildi. 10 Mart 1980'de vefat etti. Şiir yazmaya aske-re gitmeden önce başlayan Öztaş'ın üzerinde, önceden tanıştığı Feyzi Halıcı'nın büyük etkisi vardır. Kendisi de daha sonraki yıllarda bazı arkadaşlarını etkilemiş, onları şiire yönlendirmiştir. Önal Vasıf, bazı hikâyeleri ile mülakatlarında "Erdem Tekin" takma adını kullanmıştır.

12 Mart

Mustafa Ulusan (1873-1943)

Müderriş, Konya milletvekili. Kalcik Mahallesi'nde doğdu. Babası Müftü Karahafızade Abdurrahim Efendi, annesi Hafize Hanım'dır. Konya'da Altınçeşme Mekteb-i İptidaisini bitirdikten sonra Karahafız Medresesine devam ederek Arapça ve dinî ilimler tahsil etti. Daha sonra imtihanla bu medreseye müderriş tayin edildi. Bu arada Sultan Selim Camii Dersiamlığı da yaptı. Millî Mücadele yıllarında Konya'nın ileri gelen ve aktif şahsiyetlerindendi. Dört dönem, sekiz yıl, Konya İli İdare Meclisi Üyeliğinde bulundu. Meclis idare azalığı

esnasında I. Dünya Savaşı ve Millî Mücadele'de tekâlif-i harbiye ve tekâlif-i milliye memurluğu görevini yürüttü. Temettü İstinaf ve Emlak İşgal encümenleri başkanlıklarıyla Mübaya Encümeni ve Müdafaa-yı Hukuk üyelikleri yaptı. 1923'te Konya milletvekili seçilen Ulusan, Mustafa Kemal'in, Konya'da ulemadan kendisine çalışma arkadaşı olarak seçtiği Mustafa Fevzi Karağaçlı, Eyüp Sabri Hayırlıoğlu, Naim Hazım Onat, Musa Kâzım (Göksu) gibi ilmiye kökenli milletvekillerinden birisidir. Ulusan'ın İkinci Dönemde başlayan milletvekilliği, vefatına kadar, aralıksız olarak altı dönem sürdü. 12 Mart 1943 tarihinde Ankara'da vefat etti. Cebeci Mezarlığı'nda metfundur.

Ahmet Ünsel (Tapucu Ahmet Efendi) (1892-1968)

Son dönem feraiz bilgini. Konya'da doğdu. Yörük Hacı Şükrü Efendi'nin oğludur. İlk tahsilini müteakip hıfzını tamamladıktan sonra, Kavaklı Medreseye devam ederek icazet aldı. Akrabası Ağrılı Mustafa Efendi'den de feraiz (İslam miras hukuku) tahsil etti. Bir süre Konya Hukuk Mektebine devam etti ise de; mektebin kapanması ve ardından Millî Mücadele'nin başlaması üzerine, bu tahsilini yarım bırakmak mecburiyetinde kaldı. Askere alınarak on yıl subay olarak askerlik yaptı ve üsteğmen olarak terhis oldu. Askerlik sonrası bir süre ticaretle iştiğal etti. O yıllarda üst üste devam eden kuraklık sebebiyle pek çok ticaret erbabı gibi, Ahmet Efendi de ticareti bırakmak mecburiyetinde kaldı. 1928 yılında tapu dairesine memur olarak girdi. Otuz yıl hizmetten sonra, 1958 yılında emekli oldu. Bu yüzden Konya'da Tapucu Ahmet Efendi olarak tanındı. Emeklilik yılları araştırma ve incelemeyle geçti. Pek çok istekli gence evinde feraiz okuttu. 12 Mart 1968 tarihinde, bir Kurban Bayramı günü, evlerinin yıkılması üzerine hanımıyla birlikte vefat etti. Kabri, Üçler Mezarlığı'ndadır.

• **Devam Edecek**

8 AĞUSTOS 1898 TARİHLİ ŞER'İYYE SİCİLİ KAYDI

Av. Serdar
CEYLAN

Makalemize konu olan Akşehir Kadısı tarafından, Hicri 20 Rebî'ül-evvel 1315 (Miladi / 8 Ağustos 1898) tarihinde kayda geçirilen bir mahkeme kararıdır⁽¹⁾.

Akşehir Kazası'na bağlı Tuzlukçu Karyesi (Köyü)'nden Hasan oğlu Hacı Mehmet 8 Ağustos 1898 tarihinden evvel vefat etmiş, geride bıraktığı mirasçıları olan, nikahlı iki hanımı, bir kızı, üç oğlu arasında tekere taksimi yapılmıştır.

Bu sicil kaydı şu hususlar hakkında bize bilgiler vermektedir:

1. “Eytam”, yetimin çoğulu olup, tek kalma anlamına gelmektedir. Erginliğe ermeden anesi ve/veya babası ölen çocuktur. Osmanlı döneminde 1851 yılında Eytam İdaresi kurulmuş, 1926 yılına kadar da yetim hakları, mallarının korunması, **Eytam İdaresi ve Eytam Sandıkları** tarafından yerine getirilmiş-

tir⁽²⁾. Makale konusu sicilde bahsedildiği üzere; **Akşehir Eytam İdaresi ve Eytam Sandığı Müdürü** ise **Hamza Efendi**'dir⁽³⁾.

2. Makale konusu sicilde 19. Yüzyılın son çeyreğinde Tuzlukçu ahalisinden bir aile hakkında bilgiler bulunmaktadır. Tespit edebildiğimiz kadarıyla bu aile hakkında bilgiler derlenmiştir⁽⁴⁾.

Hükme konu tereke taksimine göre; Akşehir Kazası'na bağlı Tuzlukçu Karyesi (Köyü)'nden **Hasan oğlu Hacı Mehmed**'in iki eşi bulunmaktadır. İlk eşi **Bekir kızı Mihri**'dir. İkinci eşi ise **Eyub kızı Fatıma**'dır. Satılmış ve Veli isimli iki yetişkin oğlu ile Ali ve Dudu isimli küçük yaşta olan bir oğlu bir kızı vardır. İki çocuğu küçük yaşta olduğundan tereke taksimi yapılırken Eytam

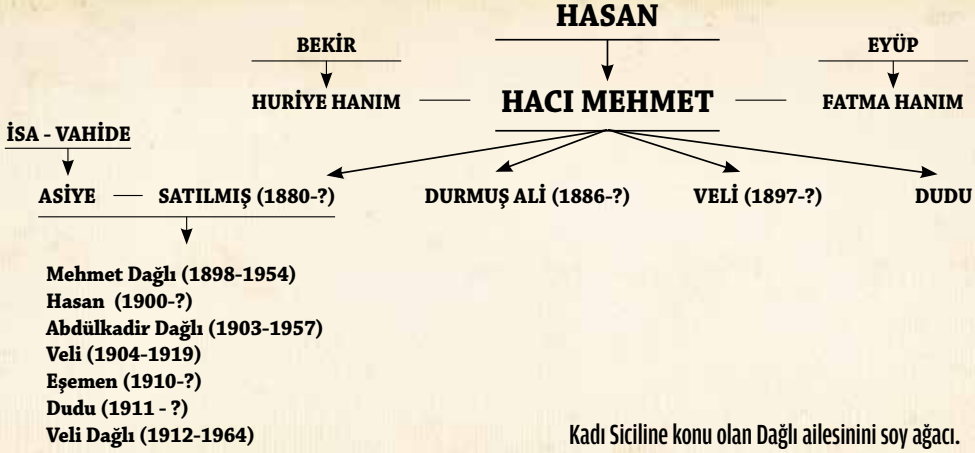
(1) Başbakanlık Osmanlı Arşivleri, Konya Akşehir Şer'iye Sicilleri, 329 (1315-1323). Ayrıca Akşehir'in 325 (1323-1328); 326 (1328-1331); 327 (1287-1305); 328 (1305-1315); 329 (1315-1323); 330 (1926); 331 (977, 1192, 1333) tarihli kadı sicilleri de bulunmaktadır. Ayrıca bkzn. İSAM Kütüphanesi Kadı Sicilleri Kataloğu; Yusuf Oğuzoğlu, “Şer'iyye Sicillerinin Toplu Kataloğuna Doğru”, s. 353.

(2) Ayrıca bkzn. Ahmet Eryüksel, “Osmanlı Devleti'nde Dul ve Yetimler”, Şarkiyat Mecmuası, VIII, İstanbul, 1998, s. 331; Nadir Özbek, “II. Abdülhamid ve Kimsesiz Çocuklar: Daru'l-hayr-ı 'Âli”, Tarih ve Toplum, C. 31, S. 182, Şubat-1999, s. 17.

(3) Hicri 1302 (1884-1885) tarihinde Akşehir Eytam Müdürü Hafız Ali Efendi'dir. Bknz. H. 1302 Konya Vilayeti Salnamesi, 18, 1884-1885 Konya Yıllığı, Konya Büyükşehir Belediyesi Yayınları, 2015 s. 60.

(4) Sicil kaydındaki şahısların ve ailelerin tesbitinde 1844 ve 1904 tarihli nüfus kayıtları ile ailelerin verdikleri bilgiler esas alınmıştır. Bknz. Serdar Ceylan, “Nüfus Defterlerinde Tuzlukçu 1, 1844 tarihli Akşehir Nüfus Defterinde Tuzlukçu Karyesi Mahalle-i Evvel (Yukarı Mahalle)”, Akademik Sayfalar, 15 Nisan 2015, Cilt 15, Sayı 10, s. 145-152.

* Yazı dizisinin diğer makaleleri için bkzn: Serdar Ceylan, “Şer'iyye Sicillerinde Tuzlukçu -1-, 11 Ağustos 1882 Tarihli Şer'iyye Sicili Kaydı”, 13 Mayıs 2015, C. 15, S. 14, s. 221-224; “Şer'iyye Sicillerinde Tuzlukçu -2-, 9 Ocak 1898 Tarihli Şer'iyye Sicili Kaydı”, 27 Ocak 2016, C. 16, S. 1, s. 14-16.

Müdürü de hazır bulunmuştur.

1904 tarihli nüfus kayıtlarına göre; **Mehmet ile Huriye'nin oğlu Satılmış**, 1880 yılında doğmuştur. İsa ile Vahide kızı Asiye Hanım (1876-1955) ile evlenmiş, Mehmet Dağlı (1898-1954), Hasan (1900-?), Abdülkadir Dağlı (1903-1957), Veli (1904-1919), Eşemen (1910-?), Dudu (1911-?) ve Veli Dağlı (1912-1964) isimli çocukları olmuştur. Aile Soyadı Kanunu ile "**DAĞLI**" soyadını almıştır⁽⁵⁾. Satılmış'ın bekar olarak vefat eden iki kardeşi de bulunmaktadır. **Mehmet ile Huriye'nin oğlu Durmuş Ali**, 1886 yılında doğmuştur. **Mehmet ile Fatma'nın oğlu Veli** ise 1897 yılında doğmuştur.

3. Akşehir Kadısı tarafından tespit ve taksim olunan, **10.930 kuruş kıymet takdiri yapılan terekede**: 4 baş karasığır öküzü, 1 baş karasığır ineği, 3 merkep,

45 baş koyun, 1 kısarak, iki yaşında bir tay, 15 kile buğday, 5 kile arpa, 1 kile yulaf, ayrıca ekilmiş 15 kile buğday, 5 kile arpa, 2 kile burçak, 400 kuruş kıymette un, 15 kile sadeyağ, 25 kile peynir, yorgan, yastık, minder, palaz, keçe, çuval ile 20 okka bakır kapacak ve evdeki diğer eşyalar bulunmaktadır.

Transkripsiyon Metni

"Akşehir Kazâsı'na tâbî" Tuzlukçu Karyesi ahâlisinden olup bundan akdem vefât iden **Hâcî Mehmed bin Hasan**'ın verâseti zevce-i menkûha-i metrûkeleri **Mihri bint-i Bekir** ve **Fâtıma bint-i Eyûb** ile sulbî kebîr oğulları **Satılmış** ve **Velî** ve sulbî sagîr oğlu **'Alî** ve sulbiye sagîre kızı **Dudu**'ya münhasıra olduğu bi'l-ihbbâr lede's-şer'il-enver zâhir ve nümâyân olduktan sonra sığâr-ı mezbûrûnun tesviye-i umûrlarına kibel-i şer'den mansûb vasileri karındaşları mezbûr Satılmış'ın taleb ve ma'rifeti ve ma'rifet-i şer'le ve **Ey-tam Müdürü Hamza Efendi** hâ-

(5) Aile Tuzlukçu ilçesi, Aşağı Mahalle, 54. Hane'de nüfusa kayıtlıdır.

zır olduğu hâlde tahrîr ve terkîm ve bi'l-müzâyede bey' ve beyne'l-verese bi'l-farîzati'ş-şer'îye tevzî' ve taksîm olunan tereke-i müteveffâ-yı mezbûrdur ki ber-vech-i 'âtî zikr ve beyân olunur hurrîre fi'l-yevmi'l-îşrîn min şehri Rebî'ü'l-evvel li-sene sitte 'aşere ve selâsemi'e ve elf (20 Rebî'ü'l-evvel 1316).

Kara sığır öküzü re's 4, kıymet 1.200 / Kara sığır ineği re's 1, kıymet 200 / merkeb re's 3, kıymet 400 / Koyun re's 45, kıymet 2.500 / Kısırak ma'a kolan 1, kıymet 350 / İki yaşlı (yaşında) tay 1, kıymet 250 /

Mevcûd hinta keyl 15, kuruş 1.800 / Şa'îr keyl 5, kuruş 250 / Dakik 22, kıymet 400 / Yorgan 5, Yasdık 5, Minder 3, kıymet 150 / Minder 1, Yorgan 1, Yasdık 1, kıymet 50 /

Müsta'mel palaz 3, kıymet 150 / Müsta'mel keçe 3, kıymet 100 / 'Ulaf keyl 1, kıymet 30 / Çuval 2, kıymet 50 / Revgan-ı sâde kıyye 15, kıymet 100 / Peynir kıyye 25, kıymet 50 /

Zer' olunmuş hinta keyl 15, kuruş 1.800 / Zer' olunmuş şa'îr keyl 5, kuruş 250 / Burçak keyl 2, kuruş 200 / Müsta'mel 'araba ma'a geri 1, kıymet 350 / evânî-i nühâs kıyye 20, kuruş 200 /

Hırdavât-ı menzil kıymet 100 / Cem'an yekûn 10.930 /

Minhâ el-ihrâcât

Resm-i kısmet 273 / Dellâliye 220 / .. kaydiyesi 17 / ...resmiye 7; 20

Yekûn el-ihrâcât 517; 20 /

Sahîhü'l-bâkî taksîm-i beyne'l-verese 10.412; 20 /

Hisse-i zevce-i mezbûre Fahrî 650; 31 / Hisse-i zevce-i mezbûre Fâtıma 650; 31 / Hisse-i ibn kebîr merkum Satılmış 2.603; 4 / Hisse-i ibn kebîr merkum Velî 2.603; 4 / Hisse-i ibn sagîr 'Alî 2.603; 4 / Hisse-i bint-i sagîre-i mezbûre Dudu 1.301; 22 /

Verese-i kibâr-ı mezbûrun ber-vech-i bâlâ tereke-i müteveffâdan hisse-i irsiyelerini temâmen ve kâmilîen ahz ve kabz eylediklerini me'mûru huzûrunda ba'de'l-ikrâr sagîrân-ı mezbûrânın hisse-i irsiyeleri birâderleri merkûm Satılmış'a eytâm müdürü ma'rifetiyle irâ'e olunduğu işbu mahelle şerh verildi.

Mukâbele olunmuştur.

---İmza---

KAYNAKLAR

Ahmet Eryüksel, "Osmanlı Devleti'nde Dul ve Yetimler", Şarkiyat Mecmuası, VIII, İstanbul, 1998, s. 331.

Başbakanlık Osmanlı Arşivleri, Konya Akşehir Şerhi Sicilleri.

İSAM Kütüphanesi Kadı Sicilleri Kataloğu.

H. 1302 Konya Vilayeti Salnamesi, 18, 1884-1885 Konya Yıllığı, Konya Büyükşehir Belediyesi Yayınları, 2015 s. 60.

Nadir Özbek, "II. Abdülhamid ve Kimsesiz Çocuklar: Daru'l-hayr-ı 'Âli", Tarih ve Toplum, C. 31, S. 182, Şubat-1999, s. 17.

Serdar Ceylan, "Nüfus Defterlerinde Tuzlukçu 1, 1844 tarihli Akşehir Nüfus Defterinde Tuzlukçu Karyesi Mahalle-i Evvel (Yukarı Mahalle)", Akademik Sayfalar, 15 Nisan 2015, Cilt 15, Sayı 10, s. 145-152.

Yusuf Oğuzoğlu, "Şer'iyye Sicillerinin Toplu Kataloğuna Doğru", s. 353.

SELÇUKLU SULTANINA İHANETİN CEZASI

Derya
KASAPÖĞLU
KARAKAYA

II. Kılıçaslan 1188 yılında 11 oğlu arasında ülkeyi paylaştırdıktan sonra kardeşler arasında başlayan mücadele Kılıçaslan'ın vefatından sonra da devam etti. Konya tahtında sultan **Gıyaseddin Keyhüsrev** (1192-1196) otururken kardeşi Tokat Meliki Rükneddin Süleyman Şah baba-sının ölümünden sonra büyük bir ordu toplayarak 1196 yılında Konya'yı kuşatır. Kuşatmanın dört ay devam etmesi ve şehir halkının sur dışına çıkamaması üzerine şehrin ileri gelenlerinden bir gurup **Rükneddin Süleyman Şah**'a giderek kuşatmayı kaldırmasını ister ve buna karşılık yapılan masrafların karşılanacağını bildirirler. Şayet Sultan Gıyaseddin Keyhüsrev'in mahiyetindekilerle birlikte güvenli bir şekilde şehirden çıkmasına ve üç bin okçunun da ona refakat etmesine müsaade eder bununla ilgili bir ahitname verirse şehrin kapılarını açacaklarını söylerler. Durumu Rükneddin Süleyman Şah'ın kabul etmesi üzerine Gıyaseddin Keyhüsrev'e açarlar. Keyhüsrev, kardeşinin verilen hükümleri yerine getirdiği takdirde şehirden ayrılacağını ve tahtı ona bırakacağını söyler. İki kardeş arasında ahitname imzalanır ve Gıyaseddin anlaşmada geçen üç bin okçuyu da mahiyetine almadan şehirden ayrılarak İstanbul'a yönelir. Oğulları **İzzeddin Keykavus ve Alâed-**

din Keykubat'ı da yanına almamıştır. Sultan Gıyaseddin Lâdik Köyü'ne ulaştığında köy halkı sultanın köleleri ve adamları ile kavga etmiş bazılarını yaralamış eşya ve paralarını yağmalamışlar. Bu durum üzerine Gıyaseddin Larend'e yönelip bir mektup yazar ve kardeşine gönderir. Mektupta:

*“Diyelim ki saltanat istiklali endişesi taş yüreğinizle birleşerek lütuf ve meveddet yollarını tamamiyle bağladı. Bu suretle saltanat namına verdiğiniz ruhsatı akim saydınız. Kardeşlik hukukunu hiçe saydınız. Ancak temiz soyumuzun tezlil edilmesine mübarek hatırınız nasıl müsaade ediyor. Çocuklar babasız kalıyor, köylüler bu kadar şenî bir hadise irtikabına cüret ediyor.”*der.

Sultan Rükneddin Konya'da tahta oturduktan sonra ulaklar mektubu ulaştırır. Bir siyaset üzere Sultan Rükneddin ulaklara, *“Elbette memleket reayası muhaliflere ancak böyle muamele yapar. Siz elçiye zeval yoktur hükümünce affediliyorsunuz. Yoksa sizi paralar, leşlerinizi kartallara, köpeklerle, sırtlanlara attırırdım”* der ve gizli olarak ulakları adamlarına emanet ederek emniyetlerini sağlar. Daha sonra tellallar çağırarak biraderine taarruz eden ve mallarını yağmalayanların dergâhına gelmesini kendilerine icap eden ihsanlarda bulunacağı-

Sultan I. Mesud, II. Kılınçaslan, Rükneddin Süleyman II, I. Gıyaseddin Keyhüsrev, I. Alaeddin Keykubat, II. Gıyaseddin Keyhüsrev, IV. Kılınçaslan, III. Gıyaseddin Keyhüsrev'in medfun bulunduğu, Konya Alaaddin Tepesi'ndeki Sultanlar Türbesi.

nı, onları hizmetine alacağını duyurur. Böyle bir iddiada bulunanların olaya delil olacak köle, elbise, silah ve saire ellerinde ne varsa getirmelerini bunların mukabilinin kendilerine kat kat verileceğini söyler. Bunun üzerine Sultan, ellerinde delilleriyle gelen Lâdiklileri güler yüzle karşılayıp vaatlerde bulunarak onların her birisini şehir ayan ve eşrafından birisine emanet eder. Onların işlerine ferağatı hatırla bakılacaktır.

Sultan Rükneddin, yeğenleri Melik İzzeddin Keykavus ve Alâeddin Keykubat'ı yanına çağırarak ikisini de dizine oturtur. Eğer Sultan'ın yanında kalırlarsa kendilerini canından aziz tutacağını ancak isterlerse babalarının yanına güvenle ulaştırılacaklarını söyler. İki melik de babalarının yanına gitmeyi istemeleri üzerine ihsanlarda bulunarak bütün asker ve hizmetkârlarına onların ikram ve törenle babalarına ulaştırılmasını tembih eder.

Sultan Rükneddin, İzzeddin Keykavus ve Alâeddin Keykubatı da yanına alarak Lâdiklileri huzuruna çağırır. Sultanın lütuflarına nail olacaklarına zannederek bütün yaptıklarını itiraf etmeleri üzerine sultan bunları kale burçlarına astırır. Aynı zamanda da şehrin her yerinde delilleri bağırtarak "*Selçuklulara karşı küstahlık ve edepsizlik yapanların küfranı nimet edenlerin görecekları akıbet ve ceza ancak budur.*" der. Lâdik Köyü'nü de yaptırır.⁽¹⁾

Bu olaydan sonra Lâdik bir süre **Yanık Lâdik** olarak anılmıştır.

Bu olaydan sonra Gıyaseddin Keyhüsrev 1205 yılında ikinci kez tahta çıkana kadar uzun ve maceralı bir gurbet hayatı geçirmiştir.⁽²⁾

Yaklaşık on yıl taht kavgaları ve saltanat mücadelesine girişen Selçuklu şehzadeleri, aileye ve Selçuklu soyuna yapılan ihaneti hoş görmemişlerdir. Anlatılanlar da bunun tipik bir örneğidir.

(1) H. Fehmi Tuğral, "Sultan Rükneddin'in babasının Ölümünü Duyması Üzerine Kardeşinin Elinden Saltanatı Kurtarmaya Duruşması ve Saltanat Tah-tına Geçmesi (İbni Bibî'den)", Konya dergisi, Konya 1937, s. 467-472.

(2) Osman Turan, Selçuklular Zamanında Türkiye, Neşriyat Matbaası, İstanbul 1971, s. 268.